

Desenvolupament de les
Ganztagsschulen a Alemanya
Balanç i perspectives

Veus del Congrés de les Escoles a Temps Complet de 2013	3
Educació a Alemanya: Punt de partida i expectatives	4-16
La construcció de les <i>Ganztagsschule</i> : Condicions i acompanyament	17-21
Com aconseguim transformar les escoles? Experiència de la DKJS	22-25
Què és una bona <i>Ganztagsschule</i> ? Criteris de qualitat, temes clau i exemples	26-29
Annexos	31-36

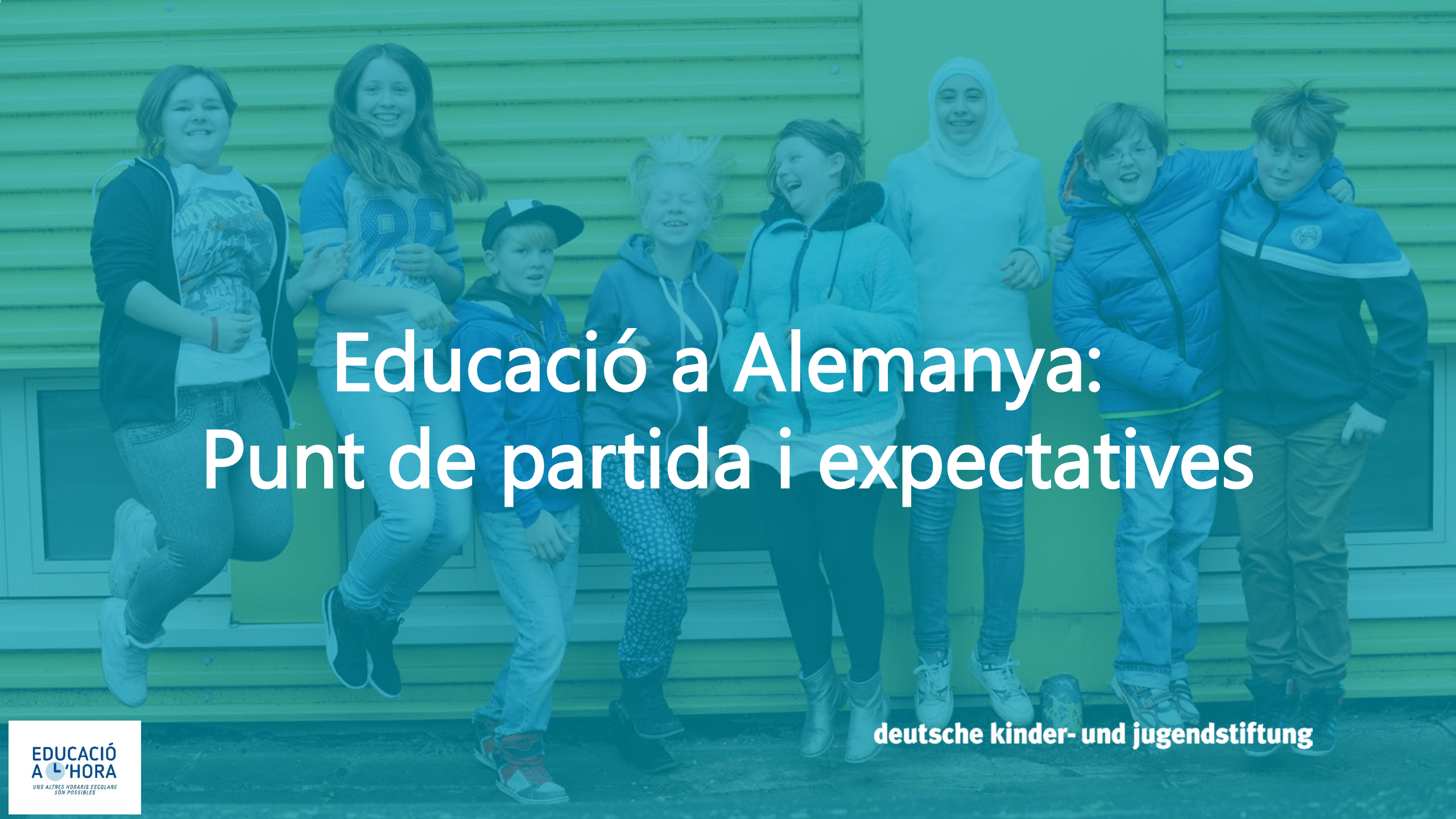
10 anys de *Ganztagsschulen*

deutsche kinder- und jugendstiftung

Veus originals des d'Alemanya. Vídeo del Congrés de les Escoles a Temps Complet de 2013:

youtu.be/HDW1oOBuc1o

Educació a Alemanya: Punt de partida i expectatives

deutsche kinder- und jugendstiftung

Inici del desenvolupament de les *Ganztagsschulen* a Alemanya

Punt de partida:

- Una educació formal fortament **segregada**:
 - educació primària normalment de 1r a 4t curs (infants d'entre 6 i 10 anys aprox.).
 - educació secundària obligatòria fortament segregada en cinc tipus paral·lels de centres que donen lloc a titulacions diferents.
- Una oferta municipal de serveis infantils i juvenils totalment desconnectada de l'escola amb serveis de "ludoteca" (Hort) entre els 6 i 12/14 anys.
- **Poques escoles amb jornada de matí i tarda** (a 2001, només el 15 % de les escoles) degut a grans prejudicis. La gran majoria de centres de primària i secundària en aquell moment feien només jornada de matí.
- Diferents tradicions en relació als serveis de conciliació i cura infantil entre l'est i l'oest alemany.
- Forta ideologització del debat sobre la política educativa.

- Resultats d'Alemanya en la primera edició de l'estudi de PISA, per sota la mitjana de l'OCDE:
 - Entre 15 - 20 % dels adolescents no havia assolit les competències per començar una formació professional.
 - Alta taxa d'abandonament escolar i nombre elevat d'adolescents que repetien curs.
 - Molts pocs alumnes obtenien resultats alts.
- Especialment rellevant: la relació significativa entre origen social i rendiment escolar.

Mesures endegades pel KMK* com a reacció

1. ... millora de les **competències lingüístiques** des de l'educació infantil, prèvia a l'educació primària.
2. ... articulació de l'engranatge entre l'educació infantil i primària, amb l'objectiu d'aconseguir una **escolarització més primerenca**.
3. ... millora de l'educació primària i millora continuada de les **competències lectores**, així com de la comprensió matemàtica i científica.
4. ... promoció efectiva dels infants amb més **desavantatges educatius**, especialment també els infants i adolescents d'origen immigrant.

**KMK: Kultusministerkonferenz. Confederació dels governs d'educació de tots els estats federats d'Alemanya. Es tracta d'un òrgan on els diferents estats (Länder) posen en comú les seves polítiques educatives i cerquen convergències per crear una política educativa d'àmbit estatal.*

Mesures endegades pel KMK com a reacció als resultats de PISA 2001

deutsche kinder- und jugendstiftung

5. ... desenvolupament i garantia de la **qualitat docent i de les escoles**, incorporant estàndards vinculants i avaluacions orientades a resultats.
6. ... millora de la **professionalitat** en l'activitat docent, especialment pel que fa a les competències diagnòstiques i metodològiques com a components del desenvolupament sistemàtic de les escoles.
7. ... creació d'una **oferta lectiva i no lectiva de tot el dia**, amb l'objectiu d'ampliar les oportunitats d'educació i suport, especialment per aquells alumnes amb dèficits educatius i amb capacitats especials.

Necessitat de fer un treball pioner per la següent situació de partida:

- Endarreriment acumulat en obres de **renovació dels edificis escolars** i manca d'espais per ubicar una oferta d'activitats i serveis no lectius.
- **Cap competència** de les autoritats educatives (Ministeri, Òrgans de formació continuada dels estats federats, Universitats) per preparar als professionals en matèria d'educació a temps complet.
- *Know-how* escàs i pocs exemples de referència sobre escoles a temps complet.
- **Manca de serveis d'acompanyament** i capacitat per a les escoles.
- **Estructures federals:** el govern alemany no pot actuar directament a les escoles.

- 2003: iniciativa del govern alemany amb un programa d'inversió de 4.000 milions d'euros per promoure les escoles a temps complet.
 - **Programa d'inversió** "Educació i cura futures", "*Zukunft Bildung und Betreuung*" (IZBB) de 2003 a 2009. Les escoles reben un 90% de subvenció per a la construcció o habilitació d'espais de temps complet (menjadors, sales lectura, jocs, etc.).
 - **Suport a nivell de recerca científica** a través de l'"Estudi per al desenvolupament de les escoles a temps complet" (*Entwicklung von Ganztagschulen-StEG*) entre 2003 i 2019.
 - **Programa d'acompanyament a les escoles a temps complet** "Idees per anar a més. Aprendre tot el dia" de la DKJS* (entre 2004 i 2015) en cooperació amb els 16 estats federats (*Länder*) i les agències de serveis "Aprendre tot el dia" en tots els estats participants.

*DKJS: Deutsche Kinder- und Jugendstiftung

Conseqüències del federalisme: Diversitat entre els 16 estats federats

- Diferent dotació de les escoles segons els recursos particulars de cada regió i municipi (número o hores de dedicació del professorat en les escoles a temps complet, condicionament dels espais de les escoles).
- Diferent distribució de funcions i responsabilitats en la cobertura educativa a temps complet:
 - A càrrec de l'escola (model vinculant) o de serveis d'infància (model opcional).
 - Integració en ecosistemes educatius o no.
 - Cooperació entre l'escola i serveis d'infància, o no.
- Diferents estàndards de qualitat (garantits a través d'avaluacions externes amb criteris definits o autoavaluació lliure). Diferents requisits formatius i condicions salarials del personal implicat en el temps no lectiu.

Conseqüències del federalisme: Consens de mínims, però cap dinàmica

Definició d'escola a temps complet segons la *Kultusministerkonferenz* (KMK) (Confederació dels governs d'educació dels estats federats d'Alemanya):

- L'oferta educativa s'amplia, al menys tres dies a la setmana, per cobrir com a mínim set hores.
- L'alumnat té servei de menjador.
- L'oferta ampliada d'activitats educatives no lectives s'organitza sota la supervisió i responsabilitat de l'equip directiu de l'escola i són realitzades en estreta col·laboració amb ell, a més de mantenir una coherència conceptual amb el temps lectiu.

Les *Ganztagsschule* com a oportunitat per a modernitzar l'educació

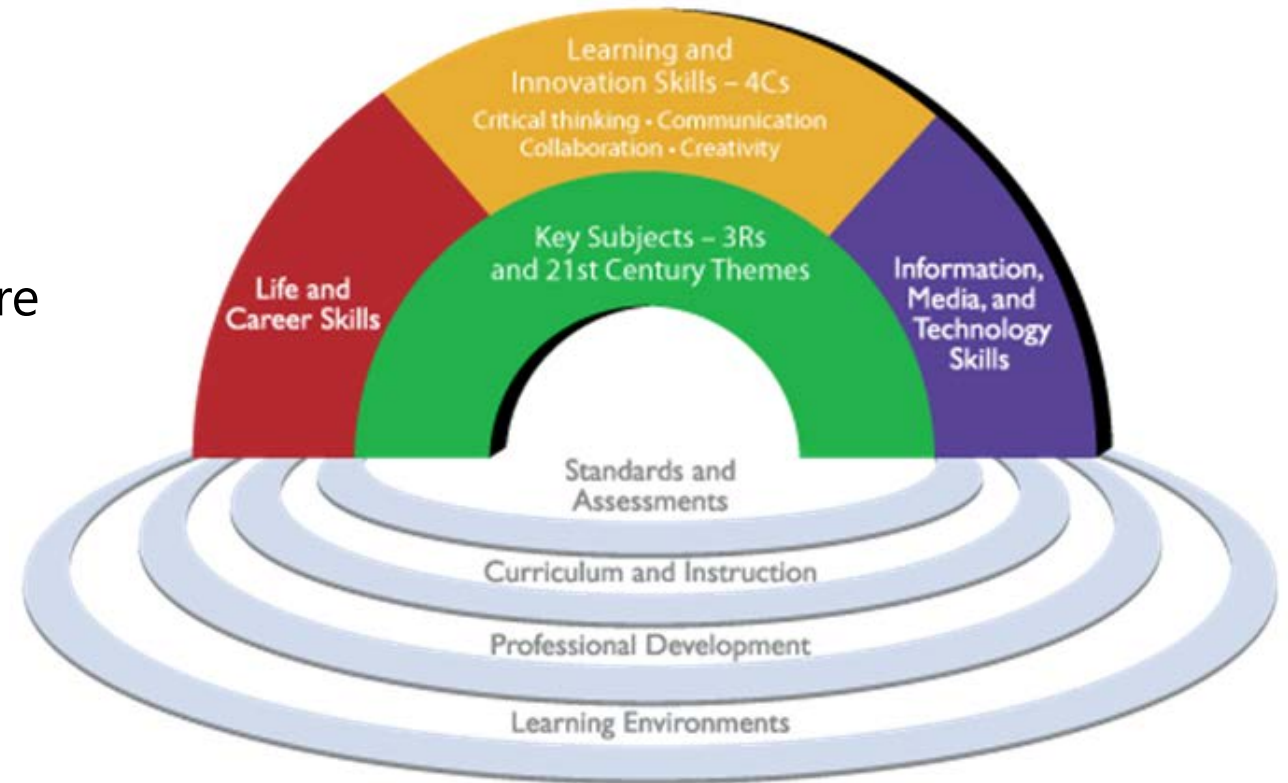
deutsche kinder- und jugendstiftung

Educació per a la societat del futur

- de la transferència de coneixements a l'adquisició de competències per al Segle XXI (QECD)
- Escola com a espai d'aprenentatge i de vida, que posa als infants i adolescents en el centre de cada activitat pedagògica i de cada acció directiva (*Student-Centered-Leadership*, segons Robinson, Fullan)
- Tríada entre Excel·lència, Equitat i Benestar (Fullan, Sliwka)

P21 Framework for 21st Century Learning

21st Century Student Outcomes and Support Systems

Expectatives científiques i polítiques envers les *Ganztagsschulen*

deutsche kinder- und jugendstiftung

- **Suport i atenció individualitzada** en l'àmbit curricular així com en relació a l'assoliment d'altres competències i a la motivació dels infants i adolescents.
- **Integració social**, especialment dels infants i adolescents socialment desfavorits així com de l'alumnat de famílies immigrants.
- **Ampliació temàtica i conceptual de la pràctica pedagògica** i dels processos organitzatius de les escoles, incloent **el reforç dels vincles amb l'entorn social**.
- **Serveis de suport a la criança**, que faciliten a les famílies la conciliació de la vida laboral i familiar.

Quelle:

Ganztagsschule: Entwicklung, Qualität, Wirkungen.
Längsschnittliche Befunde der Studie zur Entwicklung von
Ganztagsschulen (StEG), Weinheim Basel 2011, S.344

L'impacte de les *Ganztagsschulen*. Dades i fets

Augment del rendiment¹

Es demostra un augment del rendiment cognitiu, si l'alumnat participa voluntàriament durant un llarg període de temps en una oferta educativa continuada amb altres formes d'aprenentatge més participatives.

Reducció de les desigualtats educatives²

L'efecte sobre l'augment de les oportunitats educatives no està del tot clar, però les *Ganztagsschulen* afavoreixen les habilitats socials i la continuïtat de la trajectòria educativa.

¹ Ganztagsschule 2017/2018 – Ergebnisse der Schulleitungsbefragung 2018 in StEG (2019)

² 4. World Vision Kinderstudie (2018)

L'impacte de les *Ganztagsschulen*. Dades i fets

Interacció social en l'escola a temps complet³

El 85% dels infants que participen en activitats no lectives de tarda es troben amb amics en aquestes activitats. Els infants que van a escoles a temps complet demostren tenir un cercle d'amistats gran (10 o més amistats) per sobre de la mitjana (42%).

Benestar en l'escola a temps complet⁴

Les *Ganztagsschulen* que ofereixen activitats no lectives adequades més enllà del temps lectiu poden augmentar la resiliència dels alumnes.

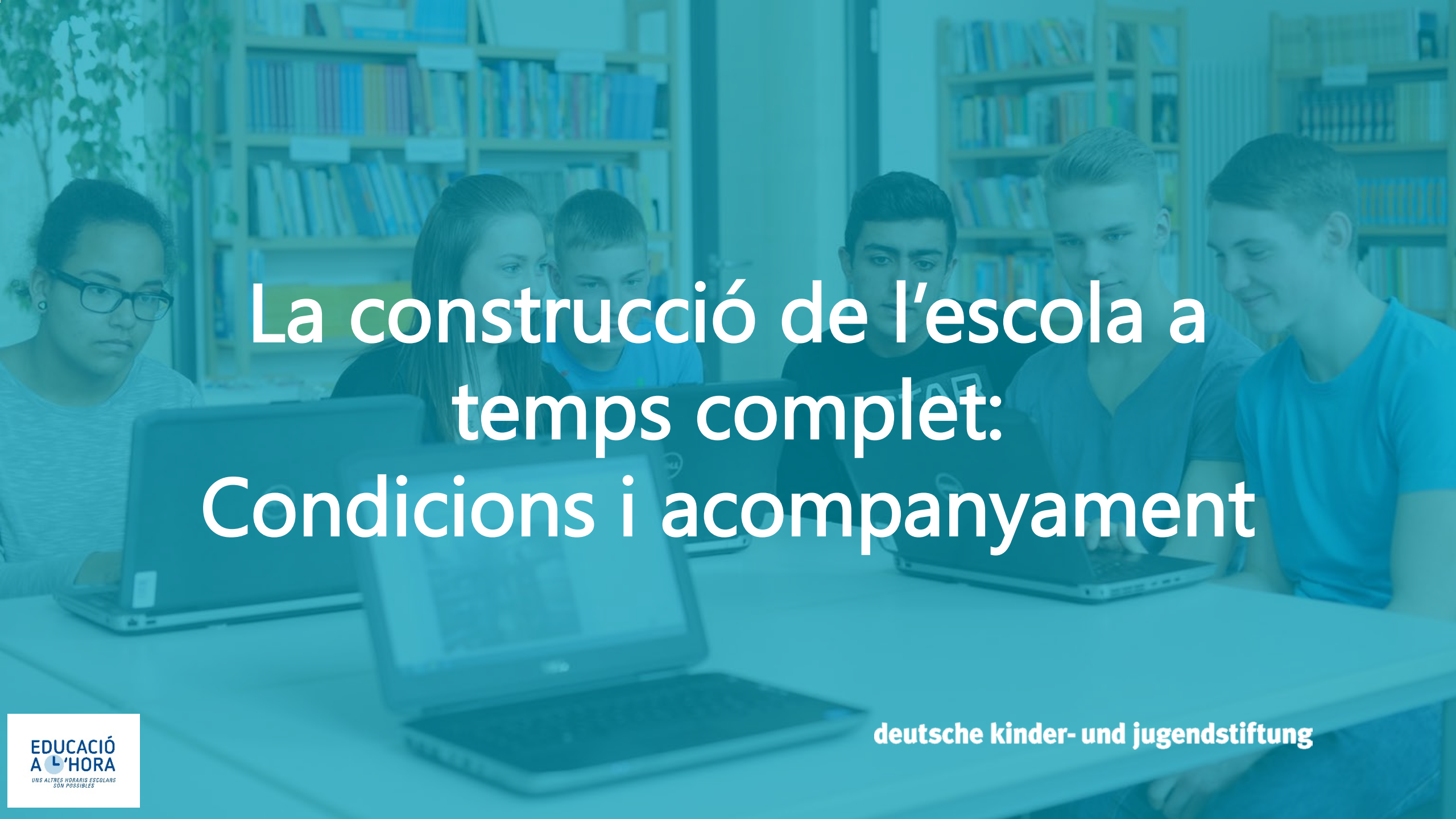
Conciliació laboral i familiar⁵

Casi tres quartes parts de les famílies volen una escola a temps complet per als seus fills. Tanmateix, actualment només un 47% tenen accés a una plaça en una escola a temps complet.

³ 4. World Vision Kinderstudie (2018)

⁴ PISA-Sonderauswertung zum Erfolgsfaktor Resilienz (2018)

⁵ 4. JAKO-O Bildungsstudie (2017)

A group of six diverse students are gathered around a table in a library, focused on their laptops. The background is filled with tall bookshelves packed with books. The entire image has a light blue overlay. The title text is centered over the students.

La construcció de l'escola a temps complet: Condicions i acompanyament

Condicions per a la proliferació i desenvolupament de les *Ganztagsschulen*

- **Recursos materials** (espais, personal, material) per a l'expansió de les *Ganztagsschulen* (a través de la inversió del govern estatal, dels govern regionals i dels ajuntaments).
- **Transferència de *know-how* i suport tècnic** a les *Ganztagsschulen* emergents (a través del Programa d'acompanyament "Aprendre tot el dia" de la DKJS*) sobre temes legals, cooperació, cultura pedagògica, organització del temps i ritmificació.
- **Transferència de *know-how* i suport tècnic a les administracions d'educació dels estats federats** (a través del programa d'acompanyament "Aprendre tot el dia" de la DKJS) per tal que puguin dirigir i orientar sobre formes organitzatives, criteris de qualitat, bones pràctiques de referència i recursos de suport per a les escoles.

*DKJS: Deutsche Kinder- und Jugendstiftung

Transformació de les rutines de treball, dels objectius i de l'autopercepció:

- Escoles i serveis per als infants i joves: Desenvolupament d'una nova concepció de la cooperació
- Obertura a l'entorn: abolició de l'escola com a lloc aïllat d'aprenentatge
- Societat civil, Administració, Ciència, Cultura: noves formes de recolzament
- Professorat, Educadors així com altres professionals implicats en l'educació a temps complet: Canvis en la formació inicial i continuada en les universitats.

Incentius per assolir les condicions necessàries:

- Recursos materials per incentivar el desenvolupament de la qualitat.
- Avaluació externa i definició d'uns estàndards de qualitat com a marc per facilitar el desenvolupament de la qualitat.

La contribució de la *Deutsche Kinder- und Jugendstiftung* al desenvolupament

deutsche kinder- und jugendstiftung

- Acompanyament i suport a les *Ganztagsschulen* i als seus partners, així com a l'administració pública, en el seu procés de desenvolupament qualitatiu i en la transició d'escoles de mig dia a escoles de tot el dia.
- Suport i assessorament a les escoles a través d'equips regionals que treballen *in situ* i creen una oferta a mida de cada territori.
- Foment de l'aprenentatge mutu entre escoles i visibilització de bones pràctiques a través de xarxes, facilitar visites i estades en centres de referència, publicacions i difusió via web.
- Col·laboració estreta i treball conjunt amb els ministeris, institucions de formació superior continuada, patrocinadors, així com altres fundacions i equips de recerca científica.
- Evolució gradual des de l'assessorament individual a les escoles (2004 - 2007) a una acció sistèmica (2007 - avui).

NIVELL DELS DESTINATARIS
Infants, adolescents i acompanyants adults

NIVELL DE LA PRESA DE DECISIONS
Promotors, política
i administració pública

NIVELL DEL DISCURS
Ciència, mitjans de comunicació
i societat civil

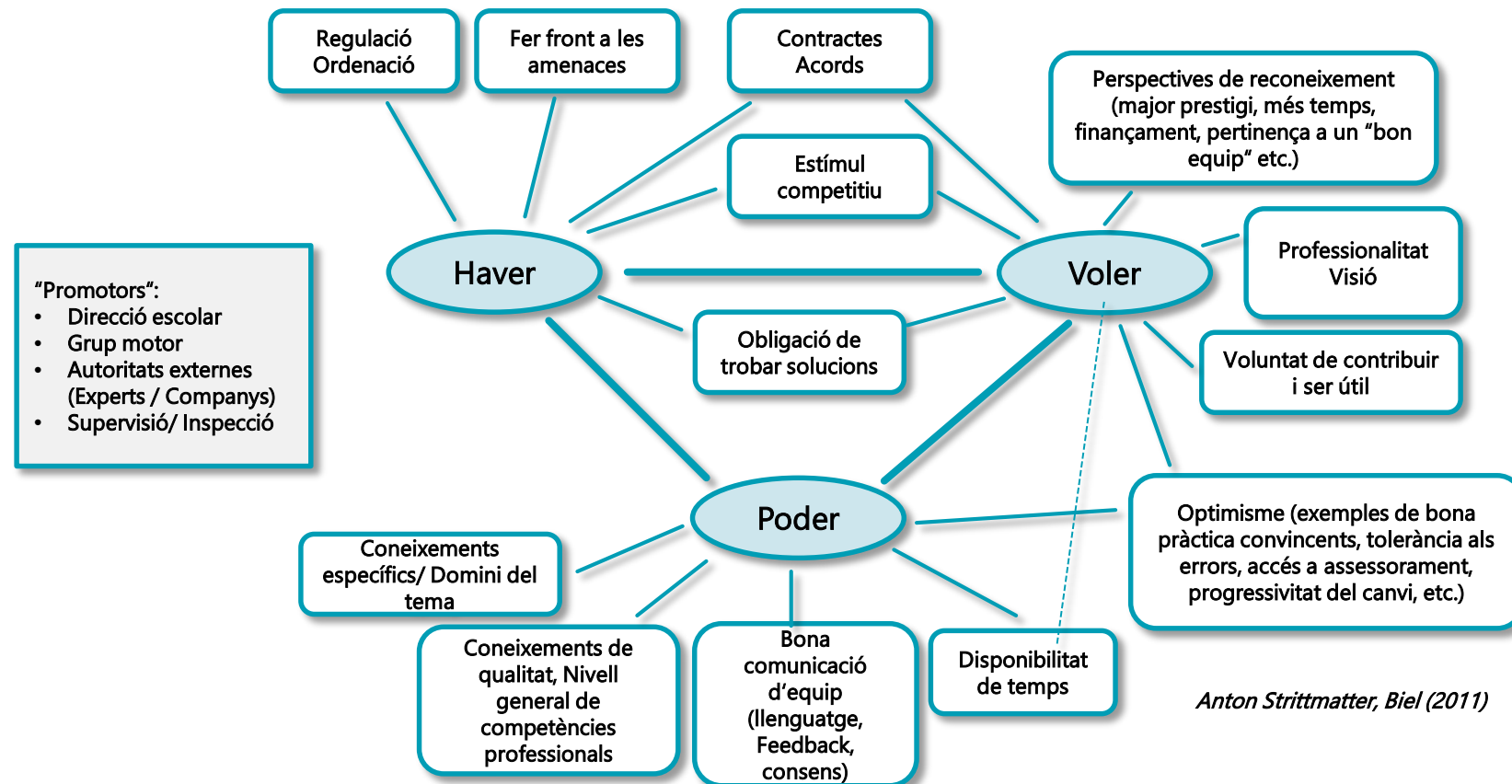
The background image shows a woman with blonde hair and glasses, wearing a dark blazer and a lanyard, pointing at a flipchart. A man with glasses and a green sweater is seated in the foreground, looking towards the flipchart. The entire image is covered with a semi-transparent blue overlay.

Com aconseguim transformar les escoles? Experiència de la DKJS

Requisits per al desenvolupament exitós de l'escola a temps complet

- Interacció entre Poder, Haver i Voler

Condicions per a una acceptació sostenible de les innovacions en les escoles

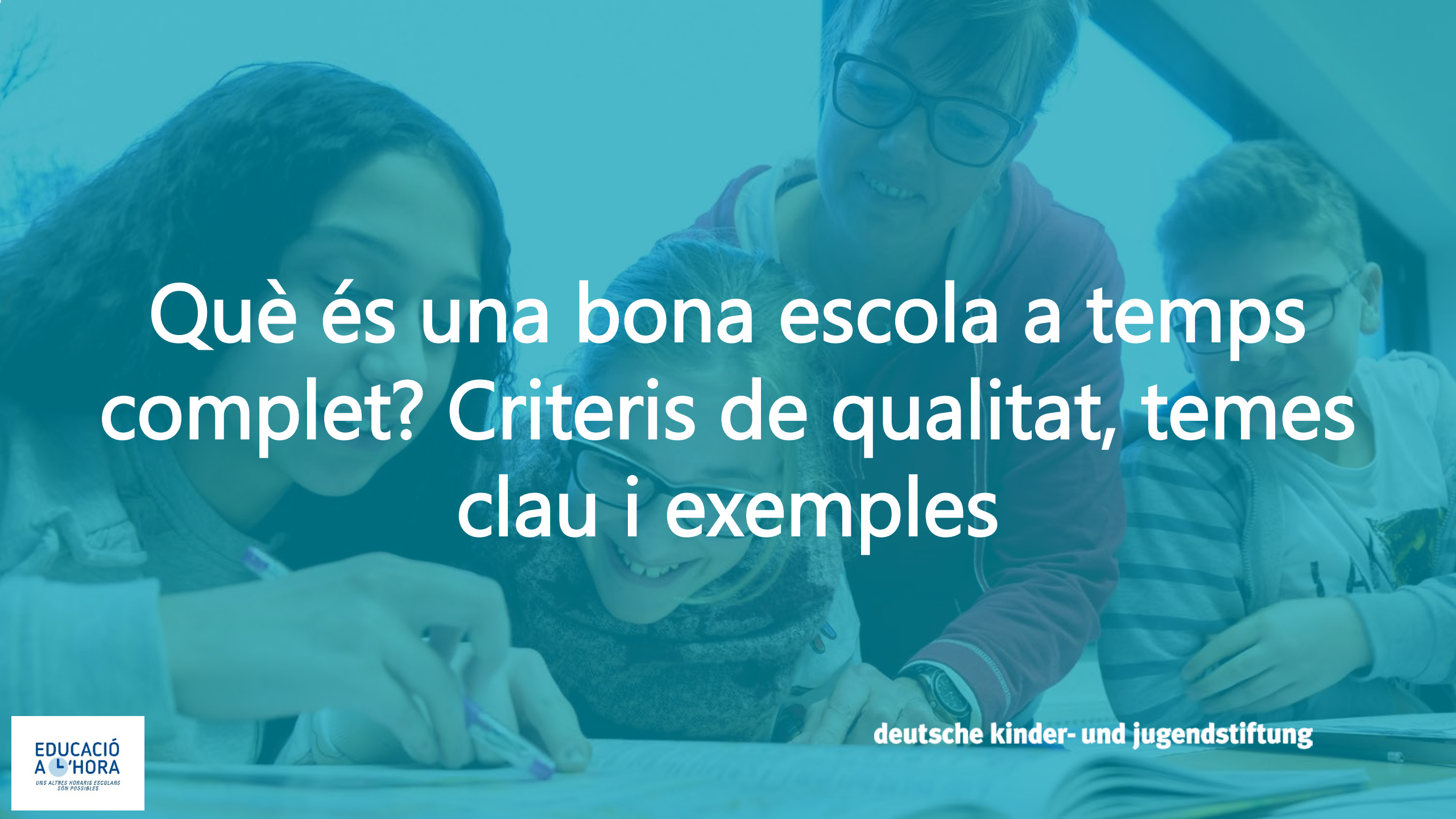
Anton Strittmatter, Biel (2011)

Requisits per al desenvolupament exitós de l'escola a temps complet

deutsche kinder- und jugendstiftung

- Sentit, confiança i pertinença.
- Mirar més enllà d'un mateix: aprendre els uns dels altres en xarxes i equips multiprofessionals.
- Orientació als alumnes.
- Participació.
- Ecosistemes de responsabilitat compartida en el territori per aconseguir el millor desenvolupament possible dels infants.

- **Actuar junts:** interconnectar partners amb diferents rols i dinamitzar els processos.
- **Proximitat al territori:** incorporar l'expertesa dels agents locals (pedagogs, infants i adolescents, pares i mares, així com col·laboradors de l'àmbit extraescolar).
- **Interconnectar:** recolzar l'aprenentatge mutu entre Ganztagsschulen (des de 2004, més de 2.400 escoles a temps complet treballen en xarxa).
- **Marge de llibertat i aconseguir objectius:** modelar projectes per crear marcs de referència i llibertat per dissenyar processos de desenvolupament escolar.
- **Facilitar l'intercanvi entre regions:** xarxes d'escoles, administracions públiques i instituts regionals per crear una comunitat d'educació a temps complet.

Què és una bona escola a temps complet? Criteris de qualitat, temes clau i exemples

Què és una bona escola a temps complet?

"El 5x5 de les bones Ganztagsschule"

deutsche kinder- und jugendstiftung

Cultura d'aprenentatge

- Concepció de l'èxit i de l'educació
- Personalització
- Formes d'ensenyar i aprendre
- Feedback
- Ritmificació

Enfoc en les condicions de vida

- Espais per aprendre i espais per estar tranquil
- Salut
- Moviment
- Projecte professional i vital
- Educació cultural

Escoles que aprenen

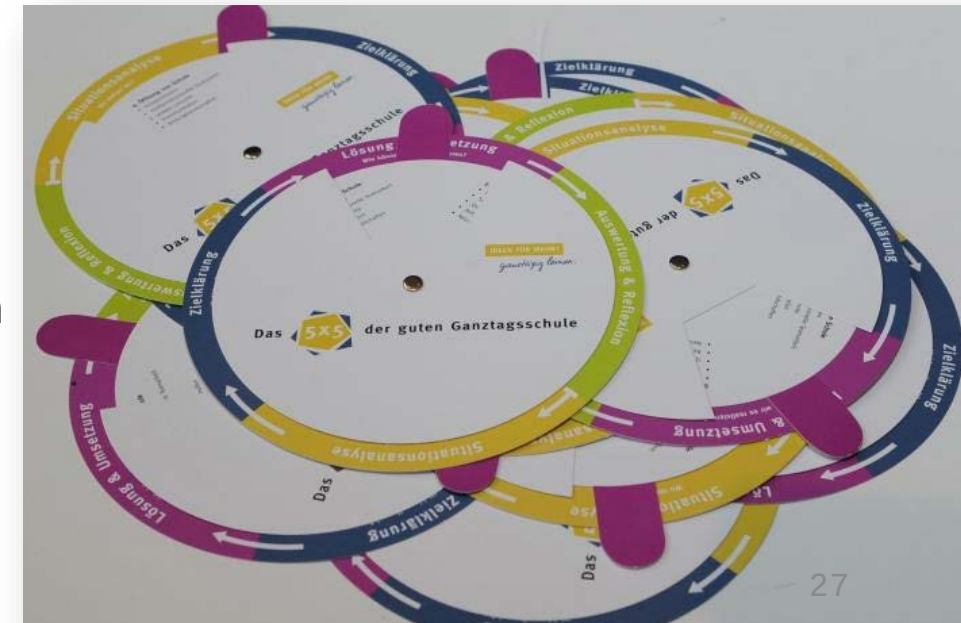
- Visió
- Direcció escolar
- Qualificació
- Reflexió
- Xarxes

Cultura escolar

- Cooperació
- Rituals i normes
- Reconeixement de la diversitat
- Participació
- Responsabilitat

Obertura de l'escola

- Cooperació
- Treball en equip interprofessional
- Diversificació dels llocs on aprendre
- Comunicació
- Ecosistemes educatius

- **Temps d'aprenentatge i personalització de l'aprenentatge:**
eliminar els deures comporta més igualtat d'oportunitats i suport individual, mitjançant...
 - ... temps per fer deures o tasques escolars amb suport dins el temps escolar no lectiu
 - ... temps d'aprenentatge individual durant l'horari lectiu
- **Treball en equip interprofessional i cooperació amb agents externs del municipi:**
Consens d'objectius pedagògics entre un equip interprofessional de docents, educadors i pedagogs cohesionat.
- **Espais d'aprenentatge i reflexió amables:**
Els espais poden estimular l'aprenentatge, el desenvolupament de competències socials i fer possible una bona col·laboració.

- A 2025, tots els infants de primària han de tenir dret legal a una plaça d'educació a temps complet.
- Quins temes i reptes figuren a l'agenda?

Moltes gràcies

Annexos

El desenvolupament de les *Ganztagsschulen*

Nombre de *Ganztagsschulen* a Alemanya¹

- 2003: 5.723 = 19,0 %
- 2017: 18.686 = 69,0 %

Proporció d'alumnes en educació a temps complet²

- 2003: 10,8 % (dels quals 7,2 % en escoles a temps complet vinculants i 3,6 % en escoles a temps complet opcionals)
- 2017: 43,9 % (dels quals 20,4 en escoles a temps complet vinculants i 23,5 % en escoles a temps complet opcionals)

Diferències regionals

- Els infants residents en grans ciutats o en zones amb alta densitat poblacional assisteixen en major mesura a escoles a temps complet (29,0 % i 34,0 % respectivament); això és degut a una major oferta.
- Als estats federats de l'antiga Alemanya Oriental, la proporció de *Ganztagsschulen* és més alta, independentment de la densitat de població (Est: 43,0 %, Oest: 24,0 %)

¹ Statistik der KMK (2007 und 2017)

² ebd.

³ 4. World Vision Kinderstudie (2018)

Annex 2:

Estadístiques actuals

- 18.686 centres de primària i secundària professional (el 69,0%) obren tot el dia en el curs escolar 2017/2018. En el curs 2002/2003 eren 4.951 = 16,3%. L'augment respecte de l'any anterior va ser d'aproximadament 1,5 punts percentuals.
- Segons les estadístiques, les proporcions més altes es donen als estats de Sachsen (97,3%), Saarland (96,0%), Hamburg (95,6%), Rheinland-Pfalz (89,4%), Berlin (82,4%) , Thüringen (76,3%), Nordrhein-Westfalen (75,8%) i Bayern (75,2%).
- Per tipus d'escola, els centres de secundària integrats continuen tenint les proporcions més elevades d'escoles a temps complet (87,8%), seguits dels centres de secundària que unifiquen diferents formes d'educació general i professional (81,7%), escoles d'educació especial (74,4%), centres de secundària orientats a formació professional bàsica (72,0%) i centres de secundària orientats a formació acadèmica general (64,2%). La proporció d'escoles de primària a temps complet s'ha incrementat per sis des del 2002, i hi ha diferències notables entre estats federats: del 100% al 26,8% .

Quelle: [Kultusministerkonferenz](#) März 2019

Annex 3:

Estadístiques actuals

- Al curs escolar 2017/2018, gairebé 3,2 milions d'alumnes a tot l'Estat van participar en activitats escolars no lectives, és a dir, el 43,9% de tots els alumnes de l'educació primària i secundària professional (2002: 9,8%). Per sobre de la mitjana estan: Hamburg (92,7%), Sachsen (80,7%), Berlin (64,7%), Thüringen (52,5%), Nordrhein-Westfalen(50,0%) i Brandenburg (49,3%).
- Segons els tipus d'escoles, la proporció d'estudiants participants va augmentar amb més força als centres de secundària que unifiquen diferents formes d'educació general i professional, on gairebé dos terços participen de l'activitat no lectiva (2002: 3,7%; 2017: 61,5%). L'assistència a les escoles primàries ha augmentat per deu des del 2002 (4,2%) (2017: 41,7%), igual que als Centres de secundària orientats a formació acadèmica general (2002: 3,9%; 2017: 34,3%).
- Les escoles de temps complet de tipus opcional predominen en les escoles de primària, els centres de secundària orientats a la formació acadèmica, els centres de secundària orientats a formació professional qualificada i els centres de secundària orientats a formació professional bàsica. En la resta de centres de secundària i en les escoles d'educació especial, predominen les escoles de temps complet de tipus vinculant o semi-vinculant.

Quelle: [Kultusministerkonferenz](#) März 2019

Annex 4:

Contradiccions i reptes actuals

- Les actituds dels docents i educadors són un element important de desenvolupament, però hi ha escassetat de treballadors qualificats.
- Els reptes pedagògics actuals (per exemple, la inclusió, la digitalització), però no canvia l'arquitectura de l'aprenentatge.
- Sabem quines són les competències per al futur i tenim molts bons exemples però masses escoles continuen treballant amb pautes antigues.
- Es coneixen bones pràctiques gràcies a les xarxes escolars, als premis (xarxa de la DKJS, premi escolar...), però hi ha poca transferència.
- Les escoles han de promoure l'aprenentatge personalitzat. Per fer-ho, necessiten solucions locals i específiques. Però les escoles públiques no tenen autonomia, ni gaires recursos materials, ni capacitat per seleccionar el seu personal.

Annex 5:

Contradiccions i reptes actuals

- Les escoles necessiten equips compromesos amb diversitat d'habilitats i competències. Però hi ha grans desigualtats entre el professorat i altres empleats en termes de salari i qualificacions. Els funcionariat dificulta l'organització flexible dels equips de treball.
- La diversitat entre estats federats permet donar resposta a les particularitats de cada territori i cultura. Però sense la creació de xarxes estatals i un intens intercanvi, esdevé un *patchwork* arbitrari.
- Els projectes innovadors permeten ampliar fronteres i trobar noves solucions. Però moltes escoles no s'atreveixen a enfrontar-se la burocràcia de les administracions públiques, les quals no sempre es mostren igual d'obertes a la innovació. Això comporta frustració i desercions justificades.
- Tothom considera necessària la cooperació. Però molt pocs (a tots els nivells: Estat central, estats federats, ajuntaments, escoles, societat civil) estan preparats per involucrar-se en col·laboracions reals, i moure's de les responsabilitats individuals a les responsabilitats compartides.